

Schurftbesmetting wordt veroorzaakt door verschillende soorten schurftmijten. Het is een huidontsteking die overgaat van rund op rund door direct contact. Tegenwoordig komt het probleem het hele jaar voor, vooral bij Belgisch witblauw. Om een besmetting onder controle te houden, moet de aanpak systematisch gebeuren. – IRIS KOLKMAN, UGENT –

Schurftmijt, de onzichtbare vijand

• rundvee • diergeneeskunde

Schurft komt op veel bedrijven voor. In onze streken zijn er 3 verschillende soorten schurftmijt belangrijk bij rundvee. Die kunnen worden opgedeeld in gravende en niet-gravende mijten. Deze mijten hebben een levenscyclus van eitje tot volwassen mijt van ongeveer 3 weken, waarna de mijten ongeveer 40 tot 60 dagen eieren leggen. De ernst van de verschijnselen en de plaats waar de schurft op de huid voorkomt, hangen af van mijt tot mijt. De Psoroptesmijt is een niet-gravende mijt die voornamelijk op schoft en rug ronde en ovale plekken met korsten van huid en haar en ingedroogd (barnsteenkleurig) vocht veroorzaakt. Dit is de meest voorkomende vorm van schurft. De Chorioptesmijt is ook een niet-gravende mijt die ronde plekken op staart, in de koekoeksgaten en op de (ophangbanden van de) uier geeft. *Sarcoptes scabiei* is een graafmijt die vooral schurftplekken op de kop veroorzaakt. De 2 eerstgenoemde schurftmijten komen frequent voor en veel runderen zijn met beide soorten tegelijk besmet. De besmetting van de dieren vindt plaats door contact met besmette dieren. De aankoop van een besmet rund kan de infectie op het bedrijf brengen. De mijt heeft weinig overlevingskansen buiten de koe. Schurftbestrijding op Belgisch witblauwbedrijven is zeker essentieel gezien het BWB-ras gevoeliger is voor deze infectie in vergelijking met andere rundveerassen.

Een schurftbesmetting moet je eigenlijk zien als een allergische huidontsteking die overgaat van rund op rund door direct contact. De op de huid zichtbare symptomen zijn meestal het gevolg van het schuren als reactie op de irritatie en jeuk die de mijten op de huid veroorzaken. Dit leidt tot een ontstekingsreactie, met uitsijpelen van wondvocht en korstvorming. De huid

verdikt en het dier verliest aan conditie. Dikwijls wordt deze huid secundair geïnfecteerd door bacteriën. Onderzoek toont aan dat een schurftbesmetting dagelijks 30 g groeiverlies per procent aangetast huidoppervlak veroorzaakt. Aantasting van 10% van het lichaamsoppervlak komt frequent voor en leidt dus per dag gemiddeld tot 300 g minder gewichtsaanzet! Ten opzichte van niet-besmette dieren zien we dus een duidelijke groeivertraging bij aangetaste dieren (in erge gevallen zelfs groeistilstand).

Diagnose

De diagnose van schurft kan men stellen op basis van de klinische symptomen. De dieren zijn onrustig en schuren en likken veel. Er zijn haarloze zones en bij grondige inspectie kan men de natte schurftletsels door het uitlopen van wondvocht zien. Op basis van de locatie van de schurftletsels heeft men al een indicatie van het type schurftmijt. Een definitieve diagnose kan je stellen door een stukje huid af te krabben en het onder de microscoop te bekijken.

Behandeling en preventie

Vroeger was schurft vooral een winterprobleem dat met een enkele behandeling redelijk makkelijk te controleren was. Intussen werd het een complex probleem dat zich vooral voordoet bij Belgisch witblauw. Meestal doet zo'n schurftbesmetting zich voor op de weide en is 1 behandeling niet meer voldoende. Waarom het probleem zich vooral voordoet bij BWB, waarom het zo toeneemt en waarom 1 behandeling niet meer voldoet, is nog niet helemaal gekend. De soms teleurstellende resultaten bij BWB-dieren, na

Tabel 1 Voor- en nadelen van inspuitbare en pour-on producten voor de behandeling van schurft - UGent

	Voordeel	Nadeel
Inspuitbaar	Zekerheid van toediening	Afweerreacties van de dieren
	Goede dosering voor Psoroptes noodzakelijk (geen graver)	Niet altijd tussen vel en vlees toegediend
	Sneller hogere concentraties	Spuitletsels mogelijk en veelal langere wachttijden
	Verspreiding van ziekten mogelijk	
Pour-on	Gemak van toediening	Meer variatie op opgenomen product
	Diervriendelijker	Enkel goed effect indien toedienbaar op gezonde huddelen
	Kortere wachttijden	

FOTO: FAC. DIERGENEESKUNDE

eenmalige toediening van endectociden, worden dikwijls toegeschreven aan resistentie voor het gebruikte middel. Dit is echter weinig waarschijnlijk omdat het nooit bewezen is en de teleurstellende resultaten uitsluitend bij het BWB-ras voorkomen en niet bij andere rassen. Ook ziet men na herhaalde behandelingen dat de dieren wel genezen en dat de ook voedingstoestand hierop een invloed heeft. Onderzoek naar de verdeling van het gebruikte product in het bloed en de huid toont aan dat de concentratie, zowel in het bloed als in de huid, bij BWB-dieren hoger lag in vergelijking met dieren van het Holsteinras. Behandeling met hogere doseringen is dus zinloos omdat de concentratie van ivermectine zeker niet de limiterende factor is. Ook werd er gekeken naar het belang van de huidbarrière waaruit bleek dat er meer ontstekingscellen voorkwamen bij BWB-dieren, wat een ideale omgeving creëert voor de mijt. Bij het BWB-ras komen er vooral afweerreacties die je kan vergelijken met allergische reacties. De voeding lijkt een rol te spelen omdat men op sommige bedrijven het schurftprobleem kan koppelen aan bepaalde weiden en bij meststieren vaak het schurft vermindert aan het einde van de afmestperiode. Of de oorzaak te wijten is aan een specifiek gebrek aan bepaalde sporenelementen (Cu of vitaminen) of een algemene ondervoeding moet men nog verder onderzoeken. Tenslotte moeten we ook vermelden dat het falen van schurftbestrijding ook te maken heeft met onzorgvuldig uitgevoerde behandelingen, het onderdosereren en het niet-systematisch behandelen van alle dieren. Dieren zonder duidelijke letsels zijn immers ook dragers van mijten en zorgen voor herbesmetting wanneer deze niet worden behandeld. Voor de controle van schurft zijn er allerhande middelen voorradig en werkzaam. Macrocyclische lactonen (ivermectine, doramectine, eprinomectine en moxidectine) zijn beschikbaar als inspuitsbare en als *pour-onoplossing*. Verder zijn er nog de topische producten zoals pyrethroiden en amitraz. Bij het gebruik van *pour-onproducten* moet men er rekening mee houden dat de verdeling in het lichaam erg variabel is en dat vooral het likken van de dieren deze verhoogt. In tabel 1 kom je meer over de voor- en nadelen van inspuitsbare en *pour-onproducten*.

Bij het gebruik van topische producten moet men voldoende contact garanderen door eerst de korsten te verwijderen. Om het succes van de schurftbehandelingen te vergroten, is het ten sterkste aan te raden eerst (of tegelijkertijd) de randvoorwaarden te optimaliseren. Predisponerende factoren voor schurft zijn vocht, een hoge bezettingsdichtheid en het voorkomen van deficiënties. Door de dieren te scheren, kan de warmte beter weg en staan de dieren droger. Meermaals per jaar scheren is ideaal. Ook een

Belangrijk bij de behandeling van schurft

- ▶ Alle runderen die met elkaar in contact komen moeten minimum 3 keer met 10 dagen tussen behandeld worden.
- ▶ Nadien is een onderhoudsbehandeling (om de 1 of 2 maanden) aan te raden door middel van sproeien of was- (of inspuiten) van de dieren.
- ▶ Dieren die niet reageren op behandeling ruim je beter op.
- ▶ Aangekochte dieren moet je eerst in quarantaine plaatsen. Je moet ze behandelen voor ze in de kudde komen.
- ▶ Ook de randvoorwaarden (ventilatie, scheren van de dieren, ...) moet je optimaliseren.

droge bedding (voldoende instrooien) is belangrijk. Verder kunnen de dieren bij het opstallen het best gerantsoeneerd worden om zweten te voorkomen. Je moet de ventilatie optimaliseren en rekening houden met de bezettingsdichtheid. Een uitgebalanceerd dieet met een energie- en eiwitbehoefte die onderhoud, groei, dracht en lactatie dekt is noodzakelijk, waarbij er extra gedacht moet worden aan de sporenelementen. De aanpak van schurft op probleembedrijven moet systematisch gebeuren om een optimaal resultaat te bekomen. In overleg met de dierenarts kan je een werkbaar schema opstellen voor het scheren en behandelen van de dieren. ■

Iris Kolkman is als dierenarts verbonden aan de Buitenpraktijk van de vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van faculteit Diergeneeskunde van de UGent.

SPHINXX Fao 190

Waakt over uw oogst

LCV korrel 2009: 104 %
CIPF korrel 2009: 103 %
CARAH korrel 2009: 107 %

DE SPECIALIST VAN EUROPESE MAISTOPPERS

PHILIP-SEEDS
THE SEED YOU NEED